

TAKTILNI DIALOG: Eileen MacDonagh in Bojana Križanec

8. 6.–22. 6. 2018

Špitalska kapela, Celje

BOJANA KRIŽANEC, DIALOG, untersberški in adnetski apnenec, 40 x 32 x 17 cm

EILEEN MACDONAGH, IZ SVETE GEOMETRIJE / FROM SACRED GEOMETRY, irski apnenec, 17 x 17 x 17 cm

Najprej v Špitalski kapeli v Celju in nato julija v Gradu Negova bosta **Eileen MacDonagh** in **Bojana Križanec** razkrili, kako poteka njun **Taktilni dialog**. To bo sobivanje njunih oblik, nastalih iz obdelav naravnih materialov, različnih apnencev, ki jih najdemo v Evropi, in sta si jih umetnici vzeli za 'svoje', za materializiranje idej, s katerimi sta napolnili kamenine. Pogovor dveh umetnic v kamnu lahko dojemamo v raznih dimenzijah. Prva je subtilna, emocionalna, čustvena, druga izkustvena, ustvarjalna, metjejska, tretja materialna, bazična, elementarna, četrta simbolna, raziskovalna, metafizična. Kot geometrijska pravila urejajo vesolje, čistost in vsestranskost oblik aludira na realnost v njenih mnogoterostih, ki povezujejo svetovne kulture in sestavljajo civilizacijo v soglasju različnosti, fizičnem in duhovnem, snovnem in filozofskem, občutenem in zaznavnem. Odnosi med materiali in formami odpirajo dialoške prostore, v katere umetnici vnašata lastni poetiki, ki samostojno in skupaj postavljata vprašanja, katerih odgovori so tako v edinstvenosti njunih umetnin kot v načinih naših interpretacij, ki jih izjemna dela vzpodbudijo.

– Peter Tomaž Dobrila

Razstava je na ogled do 22. junija 2018.
Otvoritev razstave v petek, 8. junija 2018, ob 19. uri.
Špitalska kapela, Slovenski trg 5, Celje

Odprto od torka do nedelje (ob ponedeljkih zaprto),
od 16.00 do 20.00 ure.

Vstop prost.

Kontakt: Bojana Križanec 031-333973

Akadska kiparka **Eileen MacDonagh** velja za eno najbolj čislanih in cenjenih irskih kipark. V Sloveniji bo razstavila izbor svojih najnovejših del, ki jih je ustvarila prav za to priložnost. Dela predvsem v kamnu in iz apnenca so tudi kipi, ki jih bo prikazala pri nas. Poleg manjših del, s katerimi je gostovala na številnih razstavah na Irskem in v tujini, na Portugalskem, Škotskem, Japonskem in Indiji, je znana po velikih skulpturah v javnem prostoru. Njene skulpture so vključene v številne zbirke.

Raziskuje barvo, teksturo in gostoto materiala, granita in apnenca in nenehno išče nove izzive, pri čemer aludira tudi na tehnološko realnost. Veliko njenih del izhaja iz fascinacije z geometrijo. Navdihuje jo čistost in vsestranskost geometrijskih principov in način, na katerega geometrijska pravila urejajo vesolje. Nanjo so močno vplivale knjige, kot so *Sveta geometrija* Roberta Lawlorja in *Tao fizike* Fritjofa Kapre, v katerih so formalni vzorci povezani z idejami, religijami in fizičnim oblikovanjem vesolja.

Sveta geometrija, ki je vzgib tudi delom, razstavljenim v Sloveniji, je metafora vesoljnega reda, temelj znanja mističnih izročil o prikitem redu Univerzuma, nauk o povezavi materije in energije, umetnost kreiranja oblik in pogled na svet, v katerem številom in proporcem pripisujemo poseben pomen, v bistvu pa le drugačna oblika vibracije, "kristalizirana glasba". Najpomembnejše in tudi najbolj očem prikrite oblike svete geometrije so tri-dimenzionalne forme, poznane kot Platonične oblike, saj jih je filozof Platon tudi opisal.

Sveta geometrija vsebuje univerzalne vzorce, ki se uporabljajo v oblikovanju vsega v naši resničnosti. Imenuje se jezik luči, pa tudi "načrt za vse kreacije", "harmonična oblika duha" in "božanski ritem, ki se izraža v življenju", čigar slike in oblike so vtisnjene v DNA, atome in molekule. Sveta geometrija rože življenja je tako stara kot svet. Vse v stvarstvu temelji na tem osnovnem vzorcu. Upoštevali so ga kot osnovo za izgradnjo skrivnostnih struktur templjev, mošej, spomenikov, cerkva, oltarjev. Roža življenja izžareva harmonijo svete geometrije in predstavlja neskončnost. Je vzorec življenja, po katerem je ustvarjeno stvarjenje in prepleta vse ustvarjeno. Temeljna telesa (oblike) svete geometrije tvorijo temeljne sestavne oblike energije v Univerzumu.

Bojana Križanec je nesporno najbolj dejavna, vztrajna in konsistentna kiparka svoje generacije pri nas, ob tem pa še izvirna performerka in video ustvarjalka. Celovita vizualna umetnica in univerzalna kiparka s samosvojim, originalnim slogom, prepoznavnim avtorskim stilom in širokim, povsem lastnim oblikovanjem različnih materialov, kamna, keramike in uporabljanim koloritom izraža specifično motiviko, ki sega od prepleta značilne figuralike s krajino in raznimi predmeti ali organi do povsem abstrahiranih form, v katere vtke barve, ki jih dobi s kombinacijo različnih kamenin, ali jih nanese v glazuro pri keramiki, kar ji je prineslo tudi mednarodno razpoznavnost in številne nagrade in priznanja.

V njenem delu lahko preberemo tudi zgodovino likovne umetnosti, kiparstva in različnih kultur. Ponekod je lahko antična, drugod renesančna, nakar se spoprime z abstrakcijo in meditativno poveže likovne tehnike, preučuje uporabljene materiale ter svojo osebno motiviko vpenja v sodobno umetnost in družbeno aktualnost, kot jo zaznava njena notranjost, vzpodbuja intimnost in obdela miselni svet z vso natančnostjo kiparske mojstrice. Pri delu Bojane Križanec gre vedno za nekaj več, in to je tisti presežek, svojevrstno umetniško kodiranje, ki jo dela unikatno in nas pritegne.

Amorfnost razstavljenih skulptur, katerih strukture definirajo kombinacije dveh različnih kamnov, razgaljajo privlačnost nasprotij, ki navdihujejo umetnico in vzpostavljajo medsebojne odnose v enakovrednih razmerjih barv (rdeče-belo, sivo-belo), nians (temno-svetlo), materialov (svetlega mehkejšega in temnega tršega) – dela vzpodbudijo notranji vsebinski dialog (dobro-slabo). Oblike z igrivostjo in hkrati umirjenostjo vabijo k dotiku, zato celovito izkušnjo doživimo taktilno in z vključitvijo več čutil.

S kiparskim pristopom, prepoznavnimi performansi in značilnim slogom vnaša novitete na področje vizualne umetnosti, kjer povezuje razna obdobja likovne umetnosti in spaja različne kulture, vzhodnjaško in zahodnjaško v avtohtono likovno prakso, pri kateri ne potrebujemo besed. Z ustvarjalno inventivnostjo, domišljijo in vedenjem prehaja ustaljene dimenzije prostor-časa. Ko njeno poigravanje z motivi primerjamo v slovenski, pa tudi svetovni likovni umetnosti, bi nemara lahko ugotovili, da je njeno kompleksno delovanje svojevrstna umetniška akcija *per se*. Bojana Križanec je ena izmed umetnic, za katero je povsem naravna pot, da postavlja (slovensko) likovnost na svetovni zemljevid, saj z vsako razstavo, performansom, akcijo vzbudi interes.

Eileen MacDonagh se je rodila leta 1956 v kraju Geevagh na Irskem in od leta 1980 dela kot kiparka. Diplomirala je kiparstvo na Šoli za umetnost Sligo in pridobila certifikat umetnostnih učiteljev s Šole umetnosti in oblikovanja Limerick. Leta 2004 je bila izvoljena v Aosdáno, irsko organizacijo umetnic in umetnikov za edinstven prispevek umetnosti. Razstavljala je na Irskem in v tujini, njena dela so vključena v mnoge zbirke in postavljena v javnih prostorih.

Bojana Križanec, rojena leta 1973 v Celju, je diplomirala iz kiparstva na Šoli uporabnih umetnosti Famul Stuart v Ljubljani / Akademiji za umetnost Univerze Nova Gorica. Predstavljala se je na številnih samostojnih in skupinskih razstavah v Sloveniji in tujini, od Evrope do Kitajske, in za svoje delo – kipe, instalacije in performanse – prejela razne nagrade in priznanja.